
АКАДЕМИЈА НАУКА И УМЈЕТНОСТИ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

НАУЧНИ СКУПОВИ

Књига XV

ОДЈЕЉЕЊЕ КЊИЖЕВНОСТИ И УМЈЕТНОСТИ

Књига 24

СРПСКИ ЈЕЗИК И СРПСКО ПИСМО ДАНАС

ГЛАВНИ УРЕДНИК

Академик Рајко Кузмановић

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК

Академик Драгољуб Мирјанић

ПРИРЕЂИВАЧ

Академик Слободан Реметић

Бања Лука, 2019.

О НЕУЖНОСТИ ПРОУЧАВАЊА СРПСКОГ ЈЕЗИКА

Срето З. Танасић

Институт за српски језик САНУ, Београд

Апстракт: У раду се полази од неспорне чињенице да српски језик има централно мјесто у очувању националног и културног идентитета српског народа, тим прије што ни данас, као и највећим током своје историје, Срби не живе у јединственој држави. У свакој добро организованој држави добро осмишљена језичка политика је у центру државне и националне политике, па језичка стратегија мора добити истакнуто мјесто у националној стратегији. Зато српски језик мора добити посебно мјесто у стратегији науке Републике Српске, као и у Србији. Потребно је да се из етапе кад смо доказивали и, надам се, успјели доказати, овим државама колики је значај српског језика пређе у етапу његовог планског и систематског проучавања, како на дијахроном тако и на синхронном плану, што је услов и за осавремењавање стандарднојезичке норме. При томе, треба посебно инсистирати да се програми и пројекти изучавања српског језика у Републици Српској и Србији усаглашавају. Управо и с тим циљем су све српске релевантне институције с цјелокупног српског језичког и националног простора основале Одбор за стандардизацију српског језика. А кад је то могуће, треба укључивати и постојеће српске институције у Црној Гори и Хрватској.

Кључне ријечи: српски језик, језичко планирање, научна стратегија.

Међу свим излагањима најављеним за овај наш скуп за излагање под овим насловом с највише разлога може се рећи да (мора да) личи на ријеку без обала. Ово овако насловљено излагање, и кад буде било припремљено за објављивање, неће назначити све потребне тачке, све дубине и кривине те ријеке која представља оно што је под наведеним насловом. А, с друге стране, кад се погледају тема скупа и наслови реферата, јасно је да је и овој нужно мјесто међу осталима које ће бити предмет наше посебне пажње скупа, а сложићемо се да нису ни уврштене све теме које заслужују да се нађу под насловом који носи наша научна конференција или округли сто. Међутим, ми их овим не скидамо са стола.

Промјене које је донио крај двадесетог вијека на просторе српског језика учиниле су да се јасније покаже значај српског језика као једног од стубова националног идентитета, да језичка стратегија мора

добити истакнуто мјесто у националној стратегији, јер је у свакој добро организованој држави добро осмишљена језичка политика у центру државне и националне политике. Српски лингвисти су то уочили нешто прије него српске политичке елите. Отуда није чудо што су они и прије него што се смирило превирање на просторима бивше државе схватили да је нужно српскоме језику посвећивати много више пажње него што је то било протеклих деценија, и да се на други начин мора води брига о њему. Зато су прије двадесет година представници институција са цјелокупног српског простора које су дужне да се старају о проучавању и о статусу српског језика (три академије наука – САНУ, ЦАНУ, АНУРС, Матица српска, Институт за српски језик САНУ, Српска књижевна задруга и сви државни факултети у Србији, Црној Гори и Републици Српској на којим се студира српски језик) основали Одбор за стандардизацију српског језика с циљем обједињавања стручњака и институција у остваривању задатака:

– систематско нормирање српског језика, с екавским и ијекавским изговором, свеобухватно и у појединостима, и израда одговарајућих докумената и приручника, као и доношење аката који би обезбеђивали проходност меродавних иновација у нормативистици и језичкој пракси;

– обједињавање људи од науке и струке као и њихових институција на целокупном говорном простору српског језика како би програми истраживања стандарднојезичке и комуникацијске проблематике били што плодотворнији

– језичко планирање које би водило адекватној језичкој политици и пракси, нарочито нужним у новим државним приликама и међународним околностима (дато у парафрази)

– доприношење међународној сарадњи домаћих институција и стручних појединаца са странама и уклапању српског језика и србистике у међународне пројекте и стандарде, термилошке, комуникацијске и информатичке, а, када је потребно, и оглашавање у међународним форумима, агенцијама и институцијама;

– унапређивање сарадње са државним органима како би србистика, и материјално, и кадровски, и програмски, могла јачати и оспособљавати се... (Споразум о оснивању Одбора за стандардизацију српског језика, 12. децембра 1997).

Паралелно са научним истраживањима, српски лингвисти, у доброј мјери подстицани управо циљевима које је поставио Одбор за стандардизацију српског језика, бавили су се и питањима српског језика из домена језичке политике, њеног осмишљавања и сарадње са државом/државама ради осигурања статуса српског језика на цјелокуп-

ном српском националном и говорном простору. Одбор је дао подстицај да се у сарадњи са двјема академијама и неким другим институцијама организују научни скупови о тим питањима. Два научна скупа су посвећена тим питањима: један октобра 2013. године под насловом „Српски језик и актуелна питања језичке политике”, а други октобра 2015. године под насловом „Српски језик и актуелна питања језичког планирања”. Реферати с тих скупова су објављени (Танасић, ур. 2014 и Танасић, ур. 2016). Разумљиво је и зашто су прво одржани скупови с овом тематиком. Логично је да се прво утврде основни правци језичке политике, који ће онда омогућавати и њено провођење. Кроз реферате на та два скупа у доброј мјери је освијетљен положај српског језика данас и сви проблеми у вези с њиме који стоје пред струком и државним институцијама. Ту је неизоставно и планирање будућег проучавања српског језика. Дакле, ово је нови скуп такве природе који се одржава у готово истој организацији. Овде свакако треба споменути и да је 2011. у АНУРС-у одржан скуп „Језик и писмо у Републици Српској”, који се уклапа у овај тематски оквир, чији су реферати такође објављени (Реметић, прир. 2012), а за који се може рећи да је први у овом низу сличних научних скупова.

Кад кажемо да је српски језик, заједно са Српском православном црквом данас, у основи српског националног идентитета, то значи да о себи мислимо како мисле о себи други европски народи у уређеним државама. О томе свједочи и чињеница да су сви европски народи преласком у модерне државе посебну бригу посвећивали својим језицима, да су оснивали академије првенствено ради бриге о језику и књижевности. О томе свједочи академик Ирена Грицкат Радуловић: „Оснивање европских академија модерног типа било је обележено преоријентацијом са класике на народне језике и нове књижевности. Понегде су се замеци таквих установа и називали језичким друштвима. Чувена француска академија је као свој први задатак поставила систематизацију језичког и књижевног стваралаштва. Слично се догађало и у другим земљама ...” (Грицкат Радуловић 1996: 3).

Тако је било и код Срба. С тим циљем су настали и Матица српска и Друштво српске словесности – претеча данашње Српске академије наука и уметности, о чему опет свједочи академик Ирена Грицкат Радуловић: „Основна преокупација далеке претходнице данашње Академије била је 'словесност', именована тако према руском одн. славеносрпском 'слова' (речи), складног вербалног изражавања и правилног стављања мисли у речи. И даље, пошто је то била национална установа, њена је делатност требало на првом месту да се односи на унапређивање српске речи и српске мисли о властитим вредностима”

(Грицкат Радуловић 1996: 2). Међутим, историјске околности које су пратиле српски народ кроз деветнаести и двадесети вијек нису дозвољавале да српски језик проучимо, опремимо га капиталним дјелима (рјечници и граматике) у мјери у којој је већина европских народа урадила за своје језике. То је остало за нас и генерације које долазе да убрзано урадимо.

Кад говоримо о проучавању српског језика, увијек подразумијевамо да је то проучавање у његовој свеобухватности, да подразумијева систематско изучавање на плану дијахроније и синхроније, историју српског језика, српске народне говоре, те проучавање савременог српског језика у укупности његовог постојања и функционисања. Недавно је приликом припремања стратегије науке у Републици Србији Институт за српски језик САНУ понудио предлог стратегије у области српског језика, истина из перспективе Републике Србије, али у суштини то би се уз потребне дораве – и преношењем са терена Републике Србије на цјелокупан српски језички простор и друге одговорне институције – могло сматрати стратегијом науке у области српског језика у цјелини. Тај текст гласи:

Министарство ће у области науке о српском језику подржавати дугорочне пројекте који се односе на проучавање српског језика у целини – на дијахроном и синхроном плану. Поред израде РСАНУ, ту су проучавања српског дијалекатског комплекса и израда лингвистичких атласа који се тичу српског језика, етимолошка проучавања српског језика и израда Етимолошког речника српског језика, проучавање српског језичког наслеђа и израда одговарајућих речника старог језика, те систематско проучавање савременог српског језика на свим нивоима и у свим видовима функционисања у складу са најновијим научним достигнућима, што ће омогућити писање модерних и савременој језичкој ситуацији примерених инструмената српског стандардног језика – описних и нормативних граматика и нормативних речника различитих врста. Министарство ће подстицати да се кроз реализацију ових задатака изграђује научни подмладак и тиме јача научна база. У наредном периоду Министарство ће подржавати кадровско, техничко и материјално јачање најзначајнијих националних институција у овој области – САНУ и њеног Института за српски језик, Матице српске и других институција у мери у којој се оне укључују у ове послове од капиталног значаја.

Министарство ће у сарадњи са најпозванијим институцијама подржавати најзначајније часописе и друге научне публикације у овим областима, у складу са објективним и овим научним областима примереним критеријумима.

Наука о српском језику је део славистичке науке, у којој се за публикавање резултата равноправно користе сви словенски језици, укључујући српски језик. Публиковањем на српском језику не доводи се у питање доступност резултата најширем кругу заинтересоване и квалификоване научне јавности у свету. Објављивање на енглеском или неком другом светском језику пожељно је само за оне радове чији значај превазилази оквире славистике у најширем значењу.

Реферат академика Предрага Пипера на научном скупу у Београду 2013. био је посвећен стратегији језичке политике у Републици Србији. Одмах на почетку Пипер истиче: „За језичку политику су, дакле, одговорни држава, лингвистичке установе и политичке институције, а пре свега држава, која има извршну улогу у доношењу и остваривању језичке политике” (стр. 117). Он је навео основне елементе садржаја језичке стратегије у Републици Србији, која, по њему, „треба да буде усмерена, пре свега, на добро организовано и стручно вођење идентитетске политике у области језика, која ће афирмисати све добре тековине културног наслеђа, прецизно идентификовати проблеме и налазити решења која воде оптималном неговању и афирмацији српског језика и језика других народа у Републици Србији” (121). Пипер, даље, истиче потребу уређења језичког законодавства, утврђивања мера које би заштитиле српски језик на Косову и Метохији и у региону, посебно важно мјесто мора добити српски језик у образовању – а сви истичемо незадовољавајући статус његов у образовном систему од основне школе до универзитета. Аутор даље истиче потребу да држава стално подржава пројекте лингвистичких истраживања усмерених на подизање квалитета књижевнојезичке норме и културу говора, те пружање подршке српским лекторатима у иностранству. Стратегија језичке политике треба да предвиди државну подршку Одбору за стандардизацију српског језика, проучавању српског језика усмјереном на научну подршку држави у вођењу језичке политике. Ту су и друге области које би биле обухваћене таквом стратегијом, од издаваштва, лекторских служби у институцијама и средствима информисања, кинематографије, употребе страних језика у сфери јавне комуникације, заштите српског језика и писма (присвајање писаних споменика) – до бриге о дијаспори (Пипер 2014: 121–127). За овај текст је већ речено да би могао представљати докуменат српске језичке стратегије у Србији, а свакако и у Републици Српској, уз евентуално уношење неких елемената који се односе на специфичан статус у Републици Српској и Босни и Херцеговини. На потребу да наука уопште, па и проучавање српског језика, добију одговарајуће, значајно, мјесто у стратегији Републике Српске већ је и указивано на једном научном скупу у овој републици – на научном скупу

поводом десете годишњице од потписивања Дејтонског споразума, гдје академик Драгољуб Мирјанић и професор Радивоје Керовић говоре да наука има стратешки значај. Циљеви у области науке били би, по ауторима:

„– систематско и трајно рјешавање проблема финансирања свих области научноистраживачког рада (научноистраживачких пројеката, научних скупова, публикација, међународне научне сарадње итд.);

– систематско и трајно рјешавање проблема материјалних примања људи у науци, почев од асистената и истраживача па до редовних професора и научних савјетника;

– убрзану обнову материјално-техничке базе и инфраструктуре за обављање научноистраживачког рада (лабораторијски простор, кабинетски и учионички простор, библиотечки фонд и друго);

– рјешавање проблема младих научноистраживачких кадрова, стварање услова и амбијента за заустављање негативног тренда 'одлива мозгова' и повољне социјалне основе за младе истраживаче" (Мирјанић и Керовић 2005: 349).

И у новије вријеме истицана је потреба систематичнијег, интензивнијег и институционалног проучавања српског језика у Републици Српској. Милош Ковачевић истиче да у РС нема институционалног изучавања српског језика, наглашава потребу таквог изучавања и за то наводи и сљедеће разлоге: „Прво, зато што српски језик нигдје није тако угрожен као у Босни и Херцеговини. Друго, што се болоњским процесима наука готово измјешта с факултета, што факултети постају мало јаче средње школе, у најбољем случају научно у рангу бивше више школе. Треће, што муслимани – који на све начине желе босански наметнути као земаљски језик, као језик и Срба и Хрвата и муслимана/Бошњака – већ имају институт, који се све више представља као институт који изучава и покрива језичку проблематику цијеле Босне и Херцеговине. Четврто, што досадашњи магистри србисти представљају добру антиципацију будућем домаћем институтском филолошком кадру. И на крају, мада не и посљедње, што је Република Српска, са источном Херцеговином као средиштем источнохерцеговачког дијалекта, који је основица цијелог Вуков(ск)ог српског књижевног језика, на неки начин предодређена да у њој буде институт за српски језик" (131). Па, даље: „Због свега наведеног, и Академија наука и умјетности Републике Српске мора својим угледом и утицајем потпомоћи да се

институт за националне дисциплине оснује и заживи”¹ (Ковачевић 2015: 132; О значају научних институција в. и Танасић 2016).

Данас се српски језик често спомиње у нашем друштвеном животу, углавном у вези с његовим статусом у српском друштву / српским државама, а не можемо бити задовољни тим статусом нигдје – ни у Србији, ни у Републици Српској, на другим странама поготово. Говори се, такође, о проблемима у вези са функционисањем српског језика и писма, у вези са мјестом српског језика као матерњег у школству – од основне школе до универзитета, о мјесту српског језика у иностраним славистичким центрима. Све то не значи да проучавање српског језика такође није важна тема о којој се нема шта расправљати. Наравно, српски лингвисти се, можемо рећи – првенствено и баве изучавањем српског језика, па онда и свим горе побројаним питањима.

Ипак, потребно је нагласити да је и данас, као и прије двадесет година, кад је осниван Одбор за стандардизацију српског језика, питање изучавања српског језика потребно сагледавати у различитим приликама, опет ради усаглашавања струке у погледима на приоритете, затим и ради предлагања начина организовања истраживања оних проблема који захтијевају тимски рад и укрупњавање тема у пројекте, те обезбјеђивање кадровских и материјалних услова.

То се тиче како истраживања на дијахроном плану, тако и истраживања на синхроном нивоу. Кад је посриједи дијахронија, овдје бих само подсјетио на велико у општесловенским размјерама српско језичко наслеђе, које још увијек није на адекватан начин описано, проучено и изнесено пред свијет науке и ширу културну јавност. Зато нам се и дешава да се и данас, можда чак и агилније, наше језичко наслеђе поткрада, присваја и преименује. А још су оснивачи Друштва српске словесности истакли потребу прикупљања културних споменика, међу њима и споменика писаног наслеђа, и њиховог систематског изучавања. Тако нас академик Јасмина Грковић-Мејдор поводом 175. годишњице оснивања претече данашње САНУ обавјештава о заузимању у том правцу Јована Стерије Поповића, једног од суоснивача Друштва српске словесности, који је заједно с Атанасијем Николићем написао предлог за оснивање Српске академије наука 1841: „На Стеријин предлог, кнез Александар Карађорђевић је 1844. издао *Уредбу о заштити споменика древности* – први општи акт о заштити културног наслеђа у Србији, и једну од првих уредби ове врсте у Европи XIX века. Стеријиним указом исте године је основан *Музеум српски* (данас Народни

¹ Само да напоменем да је у АНУРС раније основан Институт за српски језик и књижевност.

музеј), који је на једном месту требало да сабере старине и да их за *потомство сачува*. [...] Стерија је лично био ангажован на овом послу, не само као министар већ и као филолог. У чланку 'Древности српске: Стање Српсконародног музеума', објављеном у првом броју *Гласника Друштва српске словесности* 1847. описао је детаљно и зналачки више повелја и писама, међу којима централно место заузима *Дечанска христовуља*, те рукописне књиге, старе печате и новац средњовековних владара" (Грковић-Мејдор 2016: 33).

Не бисмо овдје наводили ни списак нити приоритете у проучавању српског језика на његовом дијахроном плану, то је на оним научницима који се баве овом проблематиком. Поред других, свакако би у планирању послова од велике користи био недавно српском језичком наслеђу с овог терена посвећен рад Јасмине Грковић-Мејдор (2012). Овдје бих навео само један примјер како се то мора и може радити, подвлачим кад се ангажују одговорне институције и компетентни стручњаци. Наиме, управо је научној и културној јавности представљена споменица Милану Решетару у издању САНУ: у редакцији Јасмине Грковић-Мејдор и Виктора Савића (2016). У овом капиталном дјелу дат је Српски молитвеник из 1512, прва књига штампана на српском језику (који је 1938. године Решетар објавио у СКА). Овај издавачки подухват може да буде путоказ како се проучава наше културно наслеђе, а тиме најбоље штити и од свакојаким својатања – Молитвеник је већ „научно” проглашен за хрватски споменик, а тиме и како се штити наш национални и културни идентитет. Није мање важно наставити и попис, описивање и проучавање српских народних говора, што је у центру интересовања српске језичке науке већ више од једног вијека. Ипак, остало је још посла на томе, о чему опет компетентно могу да говоре српски дијалектолози на челу са академиком Слободаном Реметићем (Драгичевић и Реметић 2001; Реметић 2009; Реметић 2013; Реметић 2016; Реметић 2017). Свакако да је неодложан задатак израда Српског дијалектолошког атласа, на коме су припреме, бар за први лексички том, углавном завршене.

Није мање актуелно ни планирање проучавања савременог српског језика. На два научна скупа који су одржани под кровом САНУ то је питање и посебно истакнуто: Радовановић 2014. и Пипер 2016. Потребно је у духу става Одбора за стандардизацију српског језика на основу увида у стање проучености савременог српског језика утврдити све оне области које би морале имати приоритет, те планирати које крупне пројекте треба покренути, с којим институцијама и – наравно – уз државну подршку. Мислим да би за почетак таквог планирања могао да се направи увид у садашње стање србистике. Подсејам да је акаде-

мик Предраг Пипер као вид укључивања Одељења језика и књижевности САНУ у обиљежавање јубилеја 175 година од оснивања Друштва српске словесности (1841), претече САНУ, током 2016. године организовао серију предавања у САНУ под насловом „Српска лингвистика данас”, која су већ објављена – о српској дијалектологији, (Реметић 2017), лингвистичкој географији (Милорадовић 2017), етимологији (Влајић-Поповић 2017), српској историјској лингвистици (Павловић 2017), фонологији, фонетици и прозодији српског језика (Јокановић-Михајлов 2017), српској граматици (Танасић 2017), српској лексикологији (Драгићевић 2017), српској лексикографији (Гортан Премк 2017), о когнитивнолингвистичким проучавањима српског језика (Поповић 2017), те о српском језику у свјетлу контрастивно-типолошких истраживања (Алановић 2017). Ова серија радова могла би послужити као полазна основа за разговор о овој теми, уз још један број постојећих или наручених радова сличног типа, то јест као основа за расправу на тему будућих проучавања српског језика, чему би свакако било оправдано посветити један овакав скуп. Наравно, сваки разговор о озбиљном изучавању српског језика подразумијева и разговор о изради српског језичког корпуса.

ЛИТЕРАТУРА

Алановић 2017 – Миливој Б. Алановић, *Српски језик у светлу контрастивно-типолошких истраживања*, Јужнословенски филолог LXXIII, св. 3–4, Београд, 355–388.

Влајић-Поповић 2017 – Јасна Б. Влајић-Поповић, *Етимологија српског језика данас (уз осврт на јуче и поглед ка сутра)*, Јужнословенски филолог LXXIII, св. 3–4, Београд, 137–161.

Гортан Премк 2017 – Даринка С. Гортан Премк, *Српска лексикографија данас*, Јужнословенски филолог LXXIII, св. 3–4, Београд, 291–313.

Грицкат 1996 – Ирена Грцкат-Радуловић, *Наука о језику у делатности Академије*, Глас ССCLXXIX Одељење језика и књижевности, Књига 15, Београд, САНУ, 1–83.

Грковић-Мејдор 2012 – Јасмине Грковић-Мејдор, *Средњовековно језичко наслеђе Босне и Херцеговине*, Слободан Реметић (прир.) *Језик и писмо у Републици Српској*, АНУРС, Научни скупови, Књига XXIV, Одељење књижевности и умјетности, Књига 13, Бања Лука, 17–35.

Грковић-Мејдор 2016 – Јасмина Грковић-Мејдор, *Родољубиви живот Јована Стерије Поповића*, Миро Вуксановић (ур.) *Оснивачи Дру-*

штва српске словесности: у част Јовану Стерији Поповићу и Атанасију Николићу, САНУ, Београд, 29–37.

Грковић-Мејдор и Савић (ур.) 2016 – Јасмина Грковић-Мејдор и Савић (ур.), *Српски молитвеник: Споменица Милану Решетару*, САНУ: Фонд „Ђорђе Зечевић” за унапређење и заштиту ћириличног писма, Београд.

Драгићевић 2017 – Рајна М. Драгићевић, *Српска лексикологија данас: садашње стање и перспективе*, Јужнословенски филолог LXXIII, св. 3–4, Београд, 259–290.

Драгичевић и Реметић 2001 – Милан Драгичевић и Слободан Реметић, *Српска дијалектологија на почетку XXI вијека*, Филозофско-филолошке науке на почетку 21. вијека. Проблеми и правци развоја. Зборник радова са научног скупа (Бања Лука, 7. децембра 2001). Научни скупови, књ. 2, Филозофски факултет у Бањој Луци, 2001, 143–158).

Ивић, Павле, *Језичко планирање у Србији данас*, Српски језик у нормативном огледалу, Београд, 2006, 273–280.

Јокановић-Михајлов 2017 – Јелица Д. Јокановић-Михајлов, *Фонетика, фонологија и прозодија српског језика – актуелно стање и развојне перспективе*, Јужнословенски филолог LXXIII, св. 3–4, Београд, 207–228.

Ковачевић 2015 – Милош Ковачевић, *Изучавање и његовање језика у Републици Српској*, Милош Ковачевић, Српски језик између науке и политике, Бања Лука, друштво наставника српског језика и књижевности, 2015, 123 – 133.

Милорадовић 2017 – Софија Р. Милорадовић, *Лингвистичка географија у Србији – језички записи на картама и њихово читање*, Јужнословенски филолог LXXIII, св. 3–4, Београд, 113–135.

Мирјанић и Керовић 2005 – Драгољуб Мирјанић и Радивоје Керовић, *Положај науке у Републици Српској на основама Дејтонског мировног споразума*, Рајко Кузмановић (ур.) Република Српска – десет година Дејтонског мировног споразума, АНУРС, Одјелење друштвених наука, Књига 15, 335–351.

Павловић 2017 – Слободан Ј. Павловић, *Српска историјска лингвистика на почетку XXI века*, Јужнословенски филолог LXXIII, св. 3–4, Београд, 163–205.

Пипер 2014 – Предраг Пипер, *О стратегији језичке политике у Републици Србији*, Танасић (ур.) 2014, 117–129.

Пипер 2016 – Предраг Пипер, *Српски језик као предмет језичког планирања*, Танасић (ур.) 2016, 9–18.

Поповић 2017 – Људмила В. Поповић, *Актуелна питања когнитивнолингвистичких проучавања српског језика*, Јужнословенски филолог LXXIII, св. 3–4, Београд, 315–354.

Радовановић 2014 – Милорад Радовановић, *Планирање језика данас (подсетник)*, Танасић (ур.) 2014, 25–36;

Реметић 1999 – Слободан Реметић, *Српски дијалекатски комплекс – степен досадашње испитаности и даљи задаци*, Српски духовни простор. Зборник радова са научног скупа (Бијељина, 29–30. октобар 1998) Бања Лука – Српско Сарајево. Академија наука и умјетности Републике Српске. Научни скупови, Књ. 1, Одјељење друштвених наука, Књ. 1, 275–283.

Реметић (прир.) 2012 – Слободан Реметић (прир.), *Језик и писмо у Републици Српској*, АНУРС, Научни скупови, Књига XXIV, Одјељење књижевности и умјетности, Књига 13, Бања Лука.

Реметић 2013 – Слободан Реметић, *Шта очекујем(о) од дијалекатског речника?*, Јордана Марковић (прир.), Путеви и дometи дијалекатске лексике, Зборник радова с истоименог међународног научног скупа (Филозофски факултет Ниш, 11–23.

Реметић 2016 – Слободан Реметић, *Српска дијалектологија данас и сутра*, Танасић (ур.) 2016, 25–33.

Реметић 2017 – Слободан Реметић, *Српска дијалектологија јуче, данас и сутра*, Јужнословенски филолог LXXIII, св. 3–4, Београд, 85–112.

Танасић (ур.) 2014 – *Зборник Института за српски језик САНУ II, Српски језик и актуелна питања језичке политике*, Институт за српски језик САНУ, Београд.

Танасић 2016 – Срето Танасић, *Значај научних институција за статус српског језика*, Танасић (ур.) 2016: 47–60.

Танасић (ур.) 2016 – *Зборник радова Института за српски језик III, Српски језик и актуелна питања језичког планирања*, Институт за српски језик САНУ.

Танасић 2017 – Срето З. Танасић, *Српска граматика данас*, Јужнословенски филолог LXXIII, св. 3–4, Београд, 229–258.

Срето З. Танасић

К ВОПРОСУ О НЕОБХОДИМОСТИ ИЗУЧЕНИЯ СЕРБСКОГО ЯЗЫКА

Резюме

Работа исходит из бесспорного факта, что сербский язык занимает центральную позицию в сохранении национальной и культурной идентичности сербского народа, тем более что сербы не живут в едином государстве ни сегодня, ни в течение большей части своей истории. В каждом хорошо организованном государстве хорошо разработанная языковая политика находится в центре государственной и национальной политики, поэтому языковая стратегия должна получить заметное место в национальной стратегии. По этой причине сербский язык должен получить особое место в стратегии науки Республики Сербской, а также в Сербии. Следует от этапа, когда мы доказывали и, надеюсь, успешно доказали этим государствам значение сербского языка, перейти к этапу его планового и систематического изучения, как в диахронном, так и в синхронном плане, что является условием осовременивания стандартноязыковой нормы. При этом, следует особенно подчеркнуть необходимость согласования программ и проектов изучения сербского языка в Республике Сербской и Сербии. Именно с этой целью все сербские релевантные учреждения с целого сербского языкового и национального пространства основали Комитет по стандартизации сербского языка. По мере возможности надо включать и существующие сербские учреждения в Черногории и Хорватии. Когда речь идет об изучении сербского языка, подразумевается его всеобъемлющее изучение, подразумевается систематическое изучение в планах диахронии и синхронии, истории сербского языка, сербских народных говоров, а также изучение современного сербского языка в совокупности его существования и функционирования. Следует в духе положения Комитета по стандартизации сербского языка, на основании обзора состояния изученности современного сербского языка, установить все области, которые являются приоритетными, а затем и планировать какие крупные проекты надо основать, с которыми учреждениями и, конечно, при государственной поддержке.

Ключевые слова: сербский язык, изучение, языковое планирование, научная стратегия, языковая политика.